

Viktor Danilovi kogu

Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivis on hoiul väärtuslik folkloorne ja etnograafiline materjal, mille kogus etnograaf-folklorist Viktor Danilov 1960–1986. aastatel Tatarstanis Ohonkinost³ ja lähedalasuvatest küladest, kus ersad kompaktselt elavad.

Foto 11. Viktor Danilov. Viktor Danilovi koduküla arhiivist, foto edastas Aljona Jurjeva 2024.

Viktor Danilov (1942–2002) – ersa etnoloog-entusiast ja muusikalise loomingu koguja sündis 1942. aastal Mordva Ohonkino (vene Afonkino) külas, Tšeremšani rajoonis, Tatarstanis. Pärast seitsme klassi lõpetamist jätkas ta õpinguid Šešmini keskkoolis. Pärast sõjaväeteenistust astus ta Mordva Riikliku Ülikooli ajaloo ja filoloogia teaduskonda. 1967. aastal kolis ta Eestisse, kus ta õppis Tartu Ülikoolis ja töötas Eesti Põllumajanduse Akadeemias (alates 2005 Eesti Maaülikool) õpetajana. Ta oli üks ansambli Hellero asutajatest, kes tõi endaga laulurepertuaari ersakeelsed laulud (Sarv 2014).

“Ersamordva Viktor Danilov oli see, kellela Hellero polnuks see, kes ta oli. Viktoriga koos laulsime ersa laule, mis meenutasid seto laule, Viktor oli see, kes õpetas tüdrukuid kandma ersa rahvariideid. Ja nii olen minagi kandnud ehtsast kanepist õmmeldud rõivaid, tundnud läbi nende rõivaste ersa naise hinge ja püüdnud seda mõista,” räägib Marju Kõivupuu, Hellero ansambli liige. (Kudo 5: 14).

3 Küla Tatarstanis, Tšeremšani rajoonis. Eri rahvad on sellele andnud erinevaid nimetusi, mida on käesolevas raamatus kasutatud vaheldumisi: Afonkino, Ohonkino, Mordovskoje Afonkino, Erzjan’ Ohonkina, ersa: Эрзянь Охонькина, vene: Мордовское Афонькино).

Foto 12. Eesti Põllumajanduse Akadeemia üliõpilasklubi rahvalauluansambel Hellero. Jüri Vendelini foto, 1974. RA, EFA.339.0.100590.

Eesti Rahvaluule Arhiivis on mitusada lehekülge Viktor Danilovi käsikirjalisi materjale ja helisalvestisi. 1965. aastal kirjutas ta ainestikku üles, aastatel 1966–1986 tegi helisalvestusi.

Danilovi helikogu moodustub 242 helisäilikust (väljaarvatud Setumaal ja Pihkva oblastis tehtud salvestised), mis sisaldab rahvaluulet ersa, mokša, vene, vepsa, isuri, tatari, tšuvaši, udmurdi ja vadja keeles.

Käesolevas raamatus käsitletud materjalid sisaldavad ersa rahvalaule vaheldumisi venekeelsete lauludega; helikogus on lisaks lauludele viiskümmend ersadele omast uskumust ning rahvaastronoomia ja rahvameditsiini teemalisi kirjeldusi.

Viktor Danilovi magnetlindid olid esialgselt arhiveeritud heliarhiivi põhikogusse, need kopeeriti tema salvestustelt. Pärast surma laekus arhiivi 75 originaallinti, mis sisaldavad umbes 600 pala. 2023. aastal arhiveeriti salvestised uuesti (EKM ERA, ML 94-169), seega materjal on olemas topelt. Praegusel hetkel on digitaliseeritud ainult esialgselt arhiveeritud koopiad. Võimalik, et originaalide digiteerimine tulevikus võimaldab tõsta salvestuste kvaliteeti.

Danilovi käsikirjalised materjalid said digiteeritud aastal 2024. Säilikute andmeid sisestas ja täpsustas ERA vanemdigiarhivaar Olga Ivaškevitš. Palade andmestiku täismahuline sisestus vajab laulude eelloo ja teiste laulukultuuri ilmingute täiendavat andmete läbitöötamist, samuti piirkonna andmete lisamist.

Viktori Danilovi poolt kogutud ersa materjalide viited:

Käsitirjad: EKM RKM, Soome-Ugri 5 (476 lk, 98 pala)

Fotod (348 tk): EKM ERA, Foto 9531–9539, 10089–10094, 10662–10712, 11265–11296, 11755–11815, 12760–12764, 13413–13502, 14102–14118, 14828–14847, 19016–19071, 20206–20219

Heliarhiiv: 216 magnetlinti (136:24:39), 1587 pala: EKM RKM, Mgn. II 1685–1711, 2454–2524, 2775–2785, 2868–2877, 3008–3022, 3222–3246, 3389–3407, 3624–3639, 3696–3697, 3784–3791, 3884–3890, 3921–3930, 4261–4267

Käesolevas raamatus tehakse kättesaadavaks ka laulikute ja intervjuueeritavate nimed. Tabelist leiab nende nime, sünniaja, tegevusala, elukoha ja rahvuse (vt tabel 1. lisadest).

Foto 13. Mordva folkloori esitajad: (paremalt) Maria Karabaeva, Viktor Danilov, Anna Semkitševa, Fedosija Barankova. Tatarstan, Tšeremšani rajoon, Mordovskoje Afonkino (Erza Ohonkina), 1960. EKM ERA, Foto 9532.

А стувтовикс лембе вастовома [Unustamatu soe kohtumine]

Foto 14. Вастовома Виктор Даниловонь велень ломантнень марто, Таллинн ош 2014 ие. Фото: Наталия Ермаков / Kohtumine Danilo vi kodukülast saabunud külalistega. Tallinn 2014. Foto: Natalia Ermakov.

*А соды авань седеес оймамо, ризксэсь-мелявксось иеде иес седеяк касы...
Васоло, нек васоло, Тартунь калмазырьсэ цёразо. “Вана уш кемгавтово
иеть ютасть, вейкеяк род-племян ломань арасель калмонзо лангсо,
эсень вийтне а сатыть покш ки лангонтъ печтямс, иетнедеяк
ламо, вейксэньгементне маласо...” истямо мелявкс марто пикадсь
тенек сыре тонаватыцянок, Эрзянь Охонькинань школань прявтонок
Анастасия Романовна. Зяро стакачить савсь кирдемс те мазый
авантень, 1941–1945 иетнестэ “чанстенть” эрьва ёндо варчнизэ...
Покш уцякакс марявсь тензэ аволь тиринь ава боксто мирденень
лисемась, ансяк а кувать ульнесь кенярксось, сеске свадьбадо мейле
Иван мирдензэ ильтизе фронтов... ды сермады фронтов кенярксов
серма, “... учомот карман а ськамон, чачтан цера, лемдясынек*

Виктор (Победа)”. Пек а паро куля кандсть шабра велестэ – Иван чавовсь....а ёвтавикс пиштикст ютасть потмованзо, чополк мерсть превензэ ... сеске савсь и повитуханть мельга модемс... чачтась кода ульнесь и арсезь цёра - Виктор. Весе виензэ путынзе цёранзо кастамантень, вана ды Саран ошонь университетэськак прядовсь, Витянь жо мелезэ седе ламо неемс, седе ламо содамс...ды ялганзо марто тонавтнеманзо поладызе Тарту ошсо. Пек вечкевильть тензэ эрзянь ды лия финно-угрань келень моротне. Зярдо сыль велев, велесь гайгиль, весе морыцятнень перьканзо пурнылинзе. Училиник Витянь велес самонтъ. Ней жо а сы, а нолдасы гайтев вайгелензэ, а кенярдовтсы аванзо... Ды вана январень читнестэ пурнынек Лена ялгам марто Тартув.

Сех покш мелявксось ульнесь, кие тенек ёвтни Виктор Ивановичень Эстониясо эрямодонзо, муевить ли ломанть конат содылизь сонзэ. Паряк, пазось маримизь, паряк, неень шкань интернетэсь лездась ды теевинек минь содавиксэкс Эстононь-мокиэрзянь вейсэндявксонь прявтонть Наталь Константиновань-Ермаковань марто. Минек тердимизь инжекс эсест кужонть, тесэ вастымизь эрзянь ансамблянть морыцятне гайтев, малавикс ды лембе эрзянь моросо, а зярдо Наталь содавтымизь Николай Степанович Баюшкин марто дивсимазонок пеяк арасель, те панжадо ды чевте седей ломанесь вадрясто содылизе ды тонавтнесь Виктор Даниловонь марто, кучсь Анастасия Романовнанень поздоровт ды видеозапись, косо толкувизе кодамо вадря ломань ульнесь Витя, кона вечксь эрзянь келентъ, культуранть, пурнась ламо финнэнь-угрань келень морот, оришамот ды свал морсильэрва косо “Хеллеро” ансамблянть марто.

Вейсэндявксось казсь тенек зярыя казнеть ды чевте, лембе ледстнемат. Кодамо вадря, што ули Таллинсэ истямо вейсэндявкс, косо эрвейкесь седейга вечксы эсензэ келензэ, раськензэ ды мазый мокиэрзянь моротнесэ те вечкеманть кандыть лия ломантнененьгак. Омбоце чистэнтъ Николай Степанович марто ульнинек инжекс Фенно-Угрия учреждениясонть, косо вастымизь Яак Прозес. Сон истяжо ёвтась лембе валт Виктор Даниловдо ды кучсь поздоровт авантэнь.

Анастасия Романовна вельть учось эйсэнек, эрва валось, эрва сермадовксось, эрва снимокось марявсь тензе питнейкс... зярдо кунсолось Николай Степановичень валтнэнь, алице турвась лапнозевсь ды састыне шикадсь: “паряк, эрявикс таркасо ютавтык эрямот,

цёрам, бути истят вадря валт марян эйстэдетъ. Пазонь чансть весенень”.

Поки сюкпря Николай Степановичнень, Наталь Ермакованень, вейсэндявксонь тейтерьава морыцятнненень седейс токиця, а стувтовикс лембе вастовоманть кисэ. Свал улемс вейсэ, кепедедемс-касомс, эрва ломанесь, эсензэ таркасо улезэ машиловицякс.

*Алёна Юрина, Лена Макарова
Эрзянь Охонькинаны тейтерьаватне
Татарстан
("Кудо" № 5, 34–35).*

Tõlge

Unustamatu soe kohtumine

Ema süda ei tea rahu, mureteb ja mured kasvavad iga aastaga... Kaugel, väga kaugel Tartu kalmistul on tema poeg. "Juba on möödunud kaksteist aastat, kui tema hauda ei ole külastanud keegi tema sugulastest ja rahvuskaaslastest. Oma jõud ei ole enam piisav, et teed läbida, ja aastaid on palju, peaaegu üheksakümmend..." Sellise kurva tundega pöördus meie poole meie vana õpetaja, Erzja Ohonkino kooli juhataja Anastassia Romanovna. Kui palju raskusi tuli tal läbida, sellel imelisel naisel. Aastatel 1941–1945 elas ta läbi kogu leina ja õnnetuse... Suureks õnneks tundus talle abielluda ja lahkuda kasuema juurest, aga see õnn oli lühiajaline. Kohe pärast pulmi saatis ta oma abikaasa Ivani rindele... ja kirjutas talle rõõmsa kirja: "...ootan sind mitte üksi, sünnitan sulle poja, nimetame ta Viktoriks 'Võit'." Halb uudis tuli naaberkülalt – Ivan hukkus.

Kohutav valu lõi südamesse, silmad tuhmusid... Ja kohe tuli minna abi otsima sünnitamisel... Ta sünnitas, nagu ütles, poja Viktori. Kogu oma jõu pani ta poja kasvatamisse. Ja nii lõpetas Viktor Saranskis ülikooli, kuid Vitja soovis rohkem teada ja näha... ja koos sõbraga jätkas ta õpinguid Tartus. Talle meeldisid väga ersa ja soome-ugri rahvalaulud. Kui ta külla tuli, rõkkas küla elust, kõik laulikud kogunesid tema ümber. Kõik ootasid Vitja küllatulekut. Aga nüüd ta ei tule, ei laula oma kauni häälega ega rõõmusta ema...

Jaanuaris naasime sõbranna Lenaga Tartusse. Suurim mure oli küsimus, kes räägib meile Viktorist ja tema elust Eestis, kas leidub inimesi,

kes teda tundsid. Võib-olla kuulis meid Jumal või aitas kaasa tänapäeva internet, igatahes saime tuttavaks Natalia Konstantinova-Ermakoviga, Eesti-Mordva Seltsi juhiga. Meid kutsuti oma organisatsiooni, kus kohetusid meiega seltsi liikmed ja tervitasid meid kõlavate, kalliste ja helgete lauludega. Kui Natalia tutvustas meid Nikolai Bajuškiniga, kes tundis Viktorit hästi, ei mahtunud meie rõõm sõnadesse.

Ta edastas Anastassia Romanovnale videotervituse, kus rääkis, et Viktor oli hea inimene, kes armastas ersa kultuuri ja keelt ning iga võimaluse korral laulis ansamblis Hellero. Kohtumine seltsiga jättis sooje mälestusi. Kui hea, et Tallinnas on olemas selline selts, kus iga liige hoolikalt hoiab oma keelt, traditsioone ja kannab maailmas edasi ilusaid ersa-mokša laule. Järgmisel päeval külastasime koos Nikolai Stepanovitšiga Fenno-Ugria Asutust ja kohtusime Jaak Prozesega, kes samuti ütles sooje sõnu Viktori aadressil ja saatis tervitused tema emale.

Anastassia Romanovna ootas meid väga. Iga sõna, iga salvestus ja iga foto olid talle hindamatud... Kui ta kuulas Nikolai Stepanovitši sõnu, värises natuke alumine huul ja ta ütles vaikselt: "Arvatavasti oled sa olnud oma elus õigel kohal, poeg, kui kuulen sinust nii sooje sõnu. Jumala õnnistust kõigile."

Suur tänu Nikolai Stepanovitšile, Natalia Konstantinovale ja seltsi laulvatele naistele sooja ja külalislahke unustamatu kohtumise eest. Oleme alati koos, kasvame ja õitseme, ja iga inimene olgu oma kohal ja vajalik.

Aljona Jurina, Lena Makarova

Ersa Ohonkina naised

Tatarstan

(Kudo 5, lk 34–35).

Lisaks Danilovi kirjadele ja päevikutele on tehtud ka mõned translitereeringud, mis on avardanud ligipääsuvõimalusi eesti keelde tõlgitud tekstidele, mis võimaldavad erinevaid analüüse. Järgmine litereeritud tekst viib meid Tatarstani Ohonkina külla.

Helipala | RKM, Mgn. II 3784 (2) | ERA-14105-60277-96852

Эх, хоть а чачинь мон касынь – lüüriline laul, Baškiiri ANSV, Fjodorovka küla. Esitasid Jevdokija Barošnikova, Zinaida Barošnikova (snd 1924), Anna Kuprijanova (snd 1922). Salvestanud Viktor Danilov aastal 1983.

Эх, хоть а чачинь

Эх, хоть а чачинь мон касынь
Хоть а чачинь мон касынь
Вирьсэ ашо килеекс
Эх, килеенть алы пангине.
Килеенть ало пангине, сонзэ пек мазый лангине
Эх, сонзэ пек мазый лангине
Сонзэ пек мазый лангине
Киява юты од цёра.
Эх, киява юты од цёра
Киява юты од цёра, се неIZE-сезизе
Эх, се неIZE-сезизе
Се неIZE-сезизе, карзинказынзэ пумызе.
Эх, карзинказынзэ пумызе
Карзинказынзэ пумызе, кудов-кардазов кандызе
Кудов-кардазов кандызе
Кудов-кардазов кандызе, свежа ведьсэ сон илизе.
Свежа ведьсэ сон илизе
Свежа ведьсэ сон илизе, пекишень парькас пумызе
Пекикнь парькас пумызе
Пкшень парькас пумызе, ашо салсо салтызе.
Ашо салсо салтызе
Ашо салсо салтызе, стака кевсэ матрызе
Стака кевсэ матрызе
Модань подвалс пумызе
Модань подвалс пумызе
Комчинь ютазь варчизе
Комчинь ютазь варчизе
Комчинь ютазь варчизе
Вечкей гостынен таргизе.

Eh, kui ei sündinud

Eh, kui ei sündinud ma kasvanud
 Kui ei sündinud ma kasvanud
 Metsas valgeks kaseks
 Eh, kase all on seeneke.
 Kase all on seeneke, väga ilusa kübaraga
 Eh, see on väga ilusa kübaraga
 See on väga ilusa kübaraga
 Teel kõnnib noormees
 Eh, teel kõnnib noormees
 Teel kõnnib noormees, nägitaseentjakorjas
 Eh, ta nägi ja korjas
 Tema nägi ja korjas, pani korvi
 Eh, pani korvi
 Pani korvikesse, koju-hoovi ta tõi
 Koju-hoovi ta tõi
 Koduhoovi tõi, värske veega pesi
 Värske veega pesi
 Värske veega pesi, pärnatünni pani
 Pärnatünni pani
 Pärnatünni pani, valge soolaga soolas
 Valge soolaga soolas
 Valge soolaga soolas, raske kiviga surus
 Raske kiviga surus
 Raske kiviga surus
 Muldkeldrisse pani
 Muldkeldrisse pani
 Kahekümne päeva pärast proovis
 Kahekümne päeva pärast proovis
 Kahekümne päeva pärast proovis
 Kalleid külalisi kostitas.

Foto 15. Tatari ANSV. Naine puhastab hoovis seeni. Viktor Danilovi foto, 1986. ERA, Foto 19048 | ERA-22167-50956-67923

Helipala | RKM, Mgn. II 3789 (6) | ERA-14110-40651-88138

Lastelaul “Valge jäneseke” (“*Нумолкай ашине...*”). (Venemaa, Baškiiri ANSV, Fjodorovka raj, Kuzminovka küla (ersa keeles: Mokšo küla). Laulikud: Aleksandra Nikitina (1924); Anna Trofimova (1918); Pelageja Asabina (1910). Salvestanud Viktor Danilov 1983. aastal.

Нумолкай ашине

*Нумолкай ашине, нумолкай мазыйне
Мейсь нумолкай ашийнят?
Мейсь нумолкай мазыйнят?
Тетям-авам ашотольть
Покитян-бабан ашотольть
Нумолкай ашине, нумолкай мазыйне.*

Valge jäneseke

Valge jäneseke, ilus jäneseke
Miks, jäneseke, oled valge?
Miks, jäneseke, oled ilus?
Isa-ema olid valged
Esivanemad olid valged
Valge jäneseke, ilus jäneseke.

260

Михаил Тувашовичъ.
(хувашовъзъ майшана)

Ох! лемнен дуринен,
Ох! лемнен вачокнен!
Мезень майне мон кирдэн?
Кедамо седвоз мон аштен!
Кеда мон маринь,
Кушмагодот лемнен.
Кеда мон кушинь
Ёшмагодот дуринен.
Монь се шкастонть лемнен
Кель кундатто самини.
Монь се порастонть дуринен
Вад емамо мушинь.
Кундаттоесь курсо монь келен,
Кель пряссто ёмасть монь валон.
Мон ветъ ломанесь келев-валов,
Мон ветъ ломанесь валов-мукшев
Чмок арсак, мон эь вайчеллнандан,
Чмок терявтнань кетъ вачкштненъ ёвтнен
Эрзакъ бояр лемнен!
Эрзакъ князэр аштен!
Хотъ монь шунбракитъ беряжань,
Ёшмариньотъ, а монь каманеаль.

2.

261 3

Эзить ванокино,
 Беряжа широбрачить лангс.
 Эзить ванокино,
 Ёжомаримот, а тонс лангс.
 Эзить пелекино,
 Вай, тонс телень кельмеде.
 Эзить тандаке,
 Вай тонс кизень тисиде.
 Кувака ки ланга якишитъ.
 Васомонъ велева паккишитъ.
 Весе эрзя велеткенъ,
 А тонс ютор педс, пс.
 Мокино велеткенъ пакки,
 А тонс кельмеде, келес.
 Ох, леминем дуринем!
 Ох, леминем ватокнем!
 Ёте шкамс арасем корязот
 Эрзянь моротъ вескиня!
 Снемс эзь ульке корязот
 Эрзянь ксень пурномоя!
 Эрзя велева якамста,
 Мокино велева паккамста.
 Эрзянь бяр леминем,
 Эрзянь инязор аминем.

3.

262 8

Токк весе вешки,
 Токштя атынь моронзо.
 Токк ней ланге мивти
 Кеззреть ~~то~~ тиккень коензэ.
 Ух, лемнел дурнел!
 Ух, лемнел дурнел!
 Лемкай! Улькитъ
 эрзень лопанень вержице!
 Лемкай! улькитъ
 Мокшонь кародонь кельмице.
 Токк ней сядосо
 Лемнел ютог сожст велест!
 Токк ней кавтосо
 Якакшншншн сожст худост!
 Велева вешкитъ
 Моронь морочит, содоцит.
 Кудова кевкстнитъ
 Кеззреть коень ёвтницит.
 Морост сёрмаи вейкенъ пее.
 Коест пурнакшншн пее - пее.
 Эрзень боев лемнел!
 Эрзень инвадер ашнел!

М.

263 4

Масторокь келес,
 Аней маресть койденек!
 Масторокь пеге - пеге,
 Аней содавикст моронок!
 Ваня тень хиса
 Мекель андонь пасибя!
 Масторс токиця
 Тенекет покш сток прие.
 Эрзетне парот а стувсозь,
 Мельстятет зярдаяк а еват!
 Вай, тока тистят улеза
 - тенекет паро улема!
 Вай тока тистят кариназо
 - тенекет вадрия эримо.

Тартусо, июльни 1973 иестя.

Виктор Данилов.

Михаил Чувашовнэнь
(кувалманзо лайшема)

Ох! Лелинем диринем,
Ох, Лелинем ванымнем!
Мезень мельне мон кирдян?
Кодамо седьсэ мон аштян!
Кода мон маринь куломадот, лелинем,
Кода мон кулинь ёмамодот диринем.
Монь се шкастонть лелинем
Кель кундатмо саимим.
Монь се порастонть диринем
Вал ёмамо муимим.
Кундатотсь кургсо монь келем,
Кель прясто ёмасть монь валон,
Мон веть ломанесь келев-валов.
Мон веть ломанесь валов-мукшев
Умок арсян мон эсь вайгелем нолдамо
Умок терявтвн не валнэтьнень ёвтамо.
Эрзянь бояр лелинем!
Эрзянь инязор лелинем!
Хоть тонь шумбрачить берянель,
Ёжомарямот а тонь камажаль.
Эзить ванокино,
Беряжа шумбрачить лангс.
Эзить ванокино,
Ёжомарямот, а тон лангс.
Эзить пелекинэ,
Вай, тон телень кельмеде.
Эзить тандале,
Вай тон кизэнь писиде.
Кувака ки ланга якилить.
Васолонь велева пакилить.
Весе эрзя велетнень,
А тон юты педес.
Мокишо велетнень паки.
А тон келеде келес.
Ох, лелинем диринем!

Mihhail Tšuvašovile
(itk tema surma puhul)

Oh! Vennake, kallis,
Oh, Vennake, kasvatajake!
Mis tuju minul on?
Mis laevas ma istun!
Kuimakuulsinsusurmast, vennake,
Kuimakuulsinsukaotusest, kallike.
Mina sel ajal, onuke
Keel jäi hirmust kangeks.
Mina sel põhjusel, kallike
Sõnad kaotasin.
Mu keel jäi hirmust kangeks,
Keelelt kadusid sõnad,
Mina olen ju jutukas inimene.
Mina olen jutukas-leiukas inimene
Kaua mõtlen oma häält valjuksteha
Kaua kavatsen neid sõnu öelda.
Ersa isand vennake!
Ersa keiser vennake!
Kui su tervis oli halb,
Su meel oli kindel.
Sa ei hoolinud,
Halvast tervisest.
Sa ei hoolinud,
Oma enesetundest.
Sa ei kartnud,
Vai, talve külma.
Sa ei kartnud,
Vai, suve kuumust.
Pika tee peal kõndisid.
Kaugetes külades käisid.
Kõiki ersa külasid,
Sina äärest ääreni külastasid.
Mokša külad sa läbi käisid.
Sina olid kõikjal.
Oh, vennake, kallis!

Ох, лелинем ванынем!
 Те шкамс арасель корязот
 Эрзянь моронь вечкиця!
 Семс эзь ульне корязот
 Эрзянь коень пурныця!
 Эрзя велева якамсто,
 Мокишо велева пакамсто.
 Эрзянь бояр лелинем,
 Эрзянь инязор алинем.
 Тон весе вешни,
 Тюштя атянь моронзо.
 Тон ней лангс ливти
 Кезэрень пингень коензэ.
 Ух, лелинем диринем!
 Ух, лелинем дугинем!
 Леляй! Ульнить
 Эрзянь ломанень вечкиця!
 Лелякай! Ульнить
 Мокишонь народонь кельгиця.
 Тон ней сядосо
 Лелинем юты сынст велест!
 Тон ней кавтосо
 Якакинокины сынст кудост!
 Велева вешнить
 Моронь морыцят, содыцят.
 Кудова кевкстнить
 Кезэрень коень ёвтницят.
 Морост сёрмали вейкень пес.
 Коест пурнакины педе-пес.
 Эрзянь бояр лелинем!
 Эрзянь инязор алинем!
 Маторонь келес,
 А ней марясть койденек!
 Маторонь педе-пес,
 А ней содавикст моронок!
 Вана тень кисэ
 Менель алдонь пасиба!
 Маторс токиця

Oh, vennake, kasvatajake!
 Siinamaani ei olnud sinusuguseid inimesi
 Ersä laulude armastaja!
 Ei olnud sinusugust siiani,
 Ersä keele uurija-koguja!
 Ersä külasid külastades,
 Mokša külades kõndides.
 Ersä isand vennake,
 Ersä keiser sõbrake.
 Sina otsisid kõik,
 Tjuštja isanda laule.
 Sina tõid need maailma
 Esivanemate tavad.
 Uh, vennake, kallis!
 Uh, vennake, sõbrake!
 Vennake! Sa olid
 Ersä inimeste armastaja!
 Vennake! Sa olid
 Mokša rahva armastaja.
 Sina, oled nüüd sadade hulgas
 Vennake, külastasid nende külasid!
 Sa oled üks kahest
 Oled külastanud nende kodusid!
 Külades otsisid sa
 Laulude oskajaid, teadajaid.
 Kodudes sa küsisid
 Esivanemate tavade jutustajaid.
 Kõiki nende laulud kirjutasid üles.
 Nende tavad kogusid kokku.
 Ersä issand, vennake!
 Ersä valitseja, sõbrake!
 Üle maa,
 Nüüd teavad meie tavaid!
 Üle maailma
 Nüüd tuntakse meie laule!
 Justnimelt selle eest
 Taevaalune tänu!
 Maakerani ulatub

*Тонеть поки сюкпря.
Эрзятне парот а стувсызь,
Мельстэст зярдояк а яват!
Вай, тона чисэнтъ улезэ,
– тонеть паро улема!
Вай тона чисэнтъ кармазо
тонеть вадря эрямо!*

Sulle suur tänu.
Ersad su headust ei unusta,
Nende meelest sa kunagi ei kao!
Vai, toonelas sul olgu,
– hea seal olla!
Vai, toonelas sul alaku
– hea elu!

*Тартусо, тельня 1973 иестэ
Виктор Данилов*

Tartus, talvel 1973 aastal
Viktor Danilov